

Kā diagnosticē limfomu?

Informācija pacientam

Ja Jūs ir konsultējies hematologs un izteicis aizdomas, ka Jums, iespējams, ir limfoma, tad, protams, rodas jautājums – kas sekos tālāk? Tā kā limfoma ir ļaundabīgs audzējs, ir jāveic virkne izmeklējumu, kas apstiprinās vai noliegs šo diagnozi.

Limfoma ir audzējs, kas skar limfātisko sistēmu. Limfomas pieder pie hematoloģiskajiem audzējiem, jo tās sākas no vienām no asins šūnām – limfocītiem. Ir divi limfomu veidi – Hodžkina limfoma un ne Hodžkina limfomas, kurām ir vairāk kā 70 apakštipu. Vistipiskākā limfomu pazīme ir palielināti, nesāpīgi limfmezgli, parasti uz kakla, padusēs vai cirkšņos. Var būt arī situācija, ka palielināti limfmezgli ir atrasti kāda radioloģiska izmeklējuma laikā, piemēram, kompjūtertomogrāfijas (CT) vai magnētiskās rezonanses (MR) izmeklējumā.

Jums tiks nozīmēti vairāki izmeklējumi:

- **Limfmezgla biopsija ir vissvarīgākais izmeklējums.** Jums tiks nozīmēta ķirurga konsultācija. Pēc tam ķirurgs veiks limfmezgla biopsiju noteiktajā datumā. Biopsija nozīmē vai nu visa limfmezgla vai tās daļas izņemšanu. Var būt situācija, ka biopsija jāveic no citiem audiem, piemēram, ādas.

Paņemtie audi tiks nosūtīti uz RAKUS Patoloģijas centra laboratoriju. Pēc audu speciālas apstrādes un krāsošanas ārsts patologs, kas ir specializējies tieši hematoloģisko audzēju diagnostikā, izmeklēs audu paraugu mikroskopā un noteiks galīgo diagnozi. Šis process prasa vairākas dienas, parasti 7-14 dienas. Pacientam tas parasti ir emocionāli grūts periods, jo ir jāgaida atbilde. Diemžēl šo procesu nekādi nevar pasteidzināt.

- **Asins analīzes.** Jūsu ģimenes ārsts noteikti jau ir nozīmējis asins analīzes, bet bieži kāds rādītājs tomēr nav noteikts. Iespējams, ka hematologs nozīmēs vēl papildanalīzes: vīrusu analīzes, piemēram, imūndeficīta vīrusa (HIV), hepatīta B, hepatīta C izmeklējumus. Limfomu gadījumos nozīmīgs ir arī laktātdehidrogenāzes (LDH) tests.
- **Radioloģiskie izmeklējumi.** Lai precizētu, kurās ķermeņa vietās vēl ir palielināti limfmezgli, hematologs var nozīmēt kompjūtertomogrāfiju (CT) vai magnētisko rezonansi (MR). Iespējams, ka šie izmeklējumi Jums jau ir veikti.
- **Pozitronemisijas kompjūtertomogrāfija (PET/CT).** Tas ir ļoti svarīgs izmeklējums tieši limfomu gadījumos. Jums intravenozi tiks ievadīta īpaša kontrastviela, kas satur radioaktīvu sastāvdaļu. Ar speciālu aparātu var noteikt, cik daudz un kuros limfmezglos šī kontrastviela uzkrājas (atbildē būs cipari pēc speciālas *Deauville* skalas no 1 līdz 5), līdz ar to var secināt, kuri ir limfomas skartie limfmezgli (aktivitāte 4-5). Ja limfomas šūnas būs citās vietās, piemēram, liesā, kaulu smadzenēs, ādā, tas arī parādīsies šajā izmeklējumā. Pirms izmeklējuma no medicīnas iestādes, kur to veiks, Jums piezvanīs un informēs par to, ko Jūs drīkstat ēst dienā pirms izmeklējuma un kā Jums ir jāsagatavojas izmeklējumam. Pirms izmeklējuma nepieciešams noteikt arī nieru funkciju (kreatinīnu, glomerulu filtrācijas ātrumu), nosūtījumu uz analīzēm iedos hematologs vai ģimenes ārsts. PET/CT izmeklējums ir ļoti svarīgs, jo pēc tā nosaka limfomas stadiju. Vēl Jums jāzina, ka t.s. zemas malignitātes jeb lēni augošo limfomu gadījumos izmeklējums var būt negatīvs, bet tas neizslēdz limfomas esamību, ja biopsijas slēdziens to apstiprina.

- **Kaulu smadzeņu biopsija (trepānbiopsija).** Šis izmeklējums tiek veikts tikai noteiktos gadījumos, ja hematologam ir aizdomas par limfomas šūnām kaulu smadzenēs. Ja Jums tiks nozīmēts šis izmeklējums, tad par to var izlasīt un iepazīties Aslimnīcas mājas lapā (<https://aslimnica.lv> Pacienti. Informatīvie materiāli. Hematoloģija. Informācija pacientam par kaulu smadzeņu analīzi).
- **Plūsmas citometrija.** Arī šis izmeklējums tiek nozīmēts tikai noteiktos gadījumos, ja asinīs ir palielināts limfocītu skaits. Asinis tiek paņemtas no vēnas, pēc tam RAKUS laboratorijā speciālā aparatūrā nosaka, vai uz limfocītu virsmas ir noteikti receptori, kas liecina par limfomas šūnām. Parasti izmeklējuma atbildi var saņemt 1-2 dienu laikā.

Pēc tam, kad tiks saņemtas visu izmeklējumu atbildes, būs skaidrs, vai limfomas diagnoze ir apstiprināta, vai nē. Izšķirošā ir biopsijas atbilde. Pārējie izmeklējumi palīdz precizēt slimības stadiju, riska grupu.

Ja limfomas diagnoze tiks apstiprināta, tad vairāki hematologi kopā ar citiem nepieciešamajiem speciālistiem izskatīs Jūsu gadījumu (Multidisciplinārā komanda jeb konsīlijs) un pieņems lēmumu par rekomendēto terapiju. Konsultējošais hematologs Jums izskaidros diagnozi, nepieciešamo ārstēšanu, atbildēs uz visiem Jūsu jautājumiem. Ja Jūs dosiet savu piekrišanu terapijai, tad tālāk Jums noteiks stacionēšanas datumu uz kādu no RAKUS Hematoloģijas nodaļām vai arī Hematoloģijas dienas stacionāru. To noteiks nepieciešamā terapija, jo ir terapijas kursi, kas noteikti ir jāsaņem stacionārā.

Kā jebkurš audzējs, limfoma ir ļoti nopietna diagnoze. Atkarībā no limfomas veida un slimības stadijas ir nepieciešama noteikta ārstēšana. Bet kopumā limfoma tiek uzskatīta par vienu no vislabāk ārstējamajiem audzējiem.

Šajā diagnostikas procesā atbalsta vienības kolēģes ar Jums sazināsies. Neskaidros jautājumus varat uzdot viņām.

- Hematoloģisko pacientu koordinatores, kas plānos Jūsu izmeklējumu datumus, par to Jūs informējot:
 - Kristīna kristina.markuna@aslimnica.lv
 - Zane zane.beisa@aslimnica.lv
- Hematoloģisko pacientu izglītības un atbalsta māsa:

Rita Buliņa rita.bulina@aslimnica.lv

Sagatavoja:

Prof. Sandra Lejniece, RAKUS Hematoloģija klīnikas vadītāja

Rita Buliņa, hematoloģisko pacientu atbalsta un izglītības māsa

Atsauces

<https://www.mayoclinic.org/diseases-conditions/lymphoma/diagnosis-treatment/drc-20352642>

<https://www.kucancercenter.org/cancer/cancer-types/lymphoma/lymphoma-diagnosis-screening>

<https://my.clevelandclinic.org/health/diseases/22225-lymphoma>

2026. gada augusts.